

שמירת הלשון

לשון הרע על עבירות שבין אדם לחברו – לשון הרע ה, א-ב

הרב חיים סבתו

חפץ חיים, הלכות לשון הרע כלל ה סעיפים א-ב

חלק ראשון: הלכות איסורי לשון הרע, כלל ה, א'

כשם שאסור לבזות את חברו בענינים דבין אדם למקום, כן אסור לבזותו בענינים דבין אדם לחברו, ואפלו אם לא נתערב בהספור הזה (א) שום מערובות של שקר. ולא אכחד תחת לשונו, כי יש בזה שרשים וענפים רבים, והרבה פעמים ישתנה זה הדיו ונבארם אם ירצה ה' לקמו בכלל י' בארקה, אך עתה נבאר מהם פרט אחד לאסור, אשר לא יפל בו שום ספק, והוא כגון שרואה לאחד, שבקש מאת חברו שילוונו מעות (אף שהוא מצות עשה דאורייתא (שמות כ"ב כ"ד) ד"אם כסף תלוה", וכמו שמפרש בספר המצות לרמב"ם), או שייטיב עמו בשאר טובות ולא היטיבו, או בלאוין דבין אדם לחברו, (ב) כגון, נקימה ונטירה, (ג) (וכפי מה שמפרש, (ביומא כ"ג) איזה היא נקימה ונטירה, עין שם) כיון (ד) שלא עשה לו רעה, (וגם אין שום תועלת לאותו פלוני שכנגדו בספורו את הדבר הזה לבני אדם), לכן ההולך ומגנה אותו בזה לפני אנשים, לשון הרע נקרא מן הדיו. וכל זה אפלו אם רואה דבר זה בעצמו, ונתברר גם כן אצלו, שהיה יכול להיטיב עמו הטובה הזאת, אך לא היטיבו (ה) מפני רע טבעו, ושיה בזה כל חלקי האסור, אשר נתבאר בכלל העבר בסעיף ג' לענין בין אדם למקום. ואפלו אם מניעת הטובה היתה לאדם אחר, והמספר מכוין רק לקנאת האמת, וכל שכן אם מניעת הטובה היתה להמספר בעצמו, בודאי אסור אחר כה לילה ולגנותו עבור זה, והעובר על זה לבד שנקשל בעון לשון הרע (ו) עוד נקשל בזה בלאו ד"לא תטר", ואם מכוין בהספור ההוא לנקם ממנו עבור זה ולפרסם את רע לבבו לפני אנשים, עובר גם כן בלאו ד"לא תקום", מלבד אסור לשון הרע.

חלק ראשון: הלכות איסורי לשון הרע, כלל ה, ב'

והנה עד כה הצענו מעניני דבור האסור הרבה דברים, שהם משתנים לפעמים בדינא לפי הענין. ועתה בסעיפים הללו נדבר בחלק הגדול שבחלקיו, מפני שאין שום צד זכות על המספר, כי אינו מכוין לשום תועלת, רק לספר בגנות חברו, והמכשלה בו יותר מצוי, שנקשלו בו כמעט רב העולם ורק מצד חסרון ידיעה. ולכן אבקש, שאל יהיה לפלא בעיני הקורא במה שאאריך בו ואציע כל פרט בפרוש, כי אחשב, אולי יתן ה', שעל ידי זה תסור מעט מהמכשלה הגדולה הזו.